

‘ONZE SAMENWERKING IS ALS EEN HUWELIJK’ SAMEN DE SCEPTER ZWAAIEN OVER ÉÉN SCHOOL

Duobanen in het onderwijs betreffen meestal leerkrachten. Maar duodirecties zijn er ook. Drie tweetallen vertellen hoe het is om samen de leiding te hebben op een basisschool.

Natasja Buckens en Ingrid Eversdijk vormen sinds 2002 de directie op basisschool de Touwbaan in Oosterhout. “Samen durfden we het aan.”

Ingrid: “We hebben elkaar leren kennen op onze vorige school waar we allebei als leerkracht werkten. Het was een ontzettend klein team. Er waren vier leerkrachten, van wie er één langdurig ziek werd. Een tijd lang was er ook geen directeur. Om de school draaiende te houden moesten we er wel directeurs taken bij nemen.”

Natasja: “We voelden het als onze verantwoordelijkheid, en waren dan ook enorm gedreven om wat van de school te maken. Of we een dierenshow moesten opzetten of leerlingendossiers in orde moesten brengen voor een inspectiebezoek: we deden het.”

Ingrid: “Die extra taken gaven energie. We haalden er veel voldoening uit. Toen er een nieuwe directeur kwam, was het voor ons duidelijk: wij wilden niet terug naar alleen de groep. Met alleen lesgeven zouden we ons op termijn te beperkt voelen in onze ontwikkeling. Door een nieuwe directiestructuur binnen het bestuur kwam er een directiefunctie waarop we konden solliciteren. Spannend, en we wisten meteen: we doen het samen of we doen het niet. Ik had bovendien net een kind gekregen en wilde niet meer fulltime werken.”

Natasja: “Ik was net zwanger, en realiseerde me dat als ik in mijn eentje een parttime directeursfunctie wilde, ik weinig kans maakte. Met Ingrid zou het zeker gaan lukken. Wij hebben zo’n drive samen, dat is uniek. Samen durfden we het aan.”

Ingrid: “We waren 27 toen we hier binnenkwamen. Er was best wat weerstand in het al wat oudere team.”

Natasja: “Het bestuur had vertrouwen in ons en was, zoals we dat nu zien, erg vooruitstrevend. Toch moesten we ons vaak bewijzen. Ja, je kunt moeder zijn én invulling geven aan een baan met veel verantwoordelijkheid. Inmiddels weet men niet beter. Dat geldt ook voor de ouders en de kinderen.”

Ingrid: “Onze samenwerking is zo succesvol doordat we in ons werk complementair aan elkaar zijn.”

Natasja: “Ingrid houdt zich vooral bezig met leerlingenzorg en de onderbouw. Bij Natasja ligt de nadruk meer op de bovenbouw en de leerlingenadministratie.”

Ingrid: “In deze functie kun je niet alles weten en moet je niet alles willen doen. Doordat we de zorgen en verantwoordelijkheden kunnen delen, neemt de werkdruk aanzienlijk af.”

Natasja: “Elkaar feilloos aanvoelen en onvoorwaardelijk voor de baan en elkaar gaan: ook dat is de kracht van onze combinatie.”

Oorspronkelijk was de directie van de Amsterdamse basisschool Dr. Rijk Kramer een collectief van vier. Een duo is daarvan overgebleven: Frank de Wit en Kees de Groot. “Ooit was de schoolleiding zelfs een vijf koppig monster.”

Kees: “In 1973 zaten Frank en ik op de pedagogische academie toen we de vacature voor deze school zagen. Het bestuur zocht een heel nieuw team om een doorstart te kunnen maken.

Samen met een andere studiegenoot leek ons dat wel wat. Wij zeiden: ‘Je neemt ons alle drie

aan of niet.' Met een vierde collega, een juf uit de buurt, zagen we het als een uitdaging om de school nieuw leven in te blazen. Op papier was zij het hoofd, maar we vormden een collectieve schoolleiding. Het surplus op haar salaris verdeelde ze over de anderen."

Frank: "We waren idealistisch en betrokken, hadden lang haar. We zagen eruit als een popgroep, waren wilde jongens. We wilden echt wat bereiken."

Kees: "We wilden vernieuwen. Het was de tijd waarin onderwijs zonder methodes opkwam, en wij pikten daar elementen uit. Het was ook de tijd waarin kinderen het vooral leuk moesten hebben op school. Het bevorderen van de weerbaarheid en de mondigheid van leerlingen vonden we belangrijk, en dat trok ouders."

Kees: "Het was spannend. De school had een slechte naam. Het was pompen of verzuipen. De school telde nog maar zeventig leerlingen en hun ouders waren weinig betrokken."

Frank: "Nog voordat we examen hadden gedaan zochten we die ouders op voor een gesprek om ervoor te zorgen dat ze bleven. Ons enthousiasme was groot. Er gebeurde veel op school. Samenwerking stond centraal."

Kees: "Het aantal leerlingen nam toe en de schoolleiding werd een vijfkopig monster. De taken rouleerden. Iedereen moest met financiën kunnen omgaan. De organisatie werd te groot. Op een gegeven moment leidden we de school met dertien man. Dat brachten we later terug naar vier: de oorspronkelijke drie en een andere juf. Later was de tijd rijp voor een duo."

Frank: "Die constructies zijn altijd oogluikend toegestaan."

Kees: "Wat wij met het salaris deden, moesten wij weten."

Frank: "Een duojob is een goede manier om het tekort aan schoolleiders op te vangen, maar het vergt wel wat. Je moet open en transparant kunnen zijn."

Kees: "Je moet van elkaar op aan kunnen en dingen kunnen zeggen."

Frank: "Het is net als de duobanen die leerkrachten hebben: die hebben alleen een meerwaarde als ze goed worden uitgevoerd."

Kees: "Je moet bereid zijn er meer in te steken dan de werktijdfactor. Als er iets speelt, moet je samen kunnen optreden. Je bent ook veel tijd kwijt aan overleg. Maar ieder heeft wel zijn eigen taken."

Frank: "Kees is er voor het beheer en de financiën."

Kees: "Frank voor de pedagogisch-didactische kant van het schoolleven. We hebben het verdeeld naar de affiniteit die we met dingen hebben. Het belangrijkste is dat we maatjes zijn. Wij zijn dat toevallig ook buiten de school, maar dat hoeft niet per se. Het gaat er vooral om dat je maatjes bent binnen de school. Dat je allebei denkt: dit is onze klus. We staan er samen voor."

Op basisschool het Winterkoninkje in Amsterdam zwaaien Petra Toor en Paula Schaafsma sinds 2004 als mededirecteuren de scepter. "Onze samenwerking is als een huwelijk. We hebben geleerd om elkaar vrij te laten."

Petra: "Als leerkracht riep ik altijd: 'Een duobaan is niets voor mij, want ik kan niet samenwerken.' Als ik iets heb geleerd in deze baan dan is het dat wel: samenwerken."

Paula: "We hadden wel een voorsprong op andere duo's. We wisten al van elkaar dat we goed met elkaar konden samenwerken, dat hadden we als leerkrachten al gemerkt. We vullen elkaar aan en hebben elkaar wat te bieden. Petra is de denker, ik de doener."

Petra: "Paula is van het doorpakken. Waar ik nog even nadenk, gaat zij over tot actie."

Paula: "Bij mij ontbreekt het er nog wel eens aan om dingen van alle kanten te bekijken. Bij grote veranderingen bijvoorbeeld neemt Petra de tijd om ook inzicht te geven waarom ze nodig zijn."

Petra: "Een samenwerking als dit is als een huwelijk. We hebben onze ups en downs. Als je zo dicht op elkaar zit, zoveel samenwerkt, dan kan dat niet anders. We hebben ieder een eigen

werkkamer. Ik kan slecht werken met geluiden om me heen. Ik kan geen stuk schrijven als zij zit te bellen.”

Paula: “We botsen zelden. En als het gebeurt, dan praten we daar meteen over. ‘Het voelt bij mij zus en zo’, zeggen we dan. Op die manier is het snel opgelost en blijft een irritatie nooit hangen.”

Petra: “We hebben geleerd om elkaar vrij te laten. In het begin stelden we de agenda van de teamvergadering samen op. Dat vonden we belangrijk.”

Paula: “Nu doe jij het gewoon. Om op de hoogte zijn hoef ik echt niet elke agenda te kennen of te bepalen.”

Petra: “De taken zijn duidelijk verdeeld. Paula is er voor de financiën en de onderwijsinhoudelijke kant. Ik ga over het personeel en de organisatie. En de hoofdlijnen bespreken we op alle terreinen met z’n tweeën. De formatie hoort bij mijn taken, maar is zo essentieel dat we dat samen doen. En bij grote uitgaven bemoei ik me ook met de financiën.”

Paula: “Ik wilde directeur worden omdat ik het als een ideaal zag om de school en het onderwijs vorm te geven.”

Petra: “Ik had hier twaalf jaar voor de klas gestaan en was toe aan iets anders. Maar ik wilde hier voor geen goud weg. Het Winterkoninkje is een fantastische school! Directeur worden leek me een boeiende nieuwe ervaring. Het mooiste van deze functie vind ik de persoonlijke groei die ik erin heb doorgemaakt. Ineens moest ik over alles een mening hebben. Dat was ik niet gewend. Nu heb ik me over veel dingen wel een mening gevormd.”

Paula: “En als ik het niet weet, zeg ik nu: ‘Daar kom ik op terug.’ Als directeur komt er veel op je af. Je kunt niet alles weten en dat hoeft ook niet.”

Petra: “Eén nadeel: als duo ben je relatief meer kwijt aan overleg. Aan de andere kant: doordat we zoveel met elkaar bespreken zijn we beter voorbereid op de mening van anderen. Natuurlijk kun je dat ook met een fijne adjunct hebben. Maar maak die adjunct dan gewoon mededirecteur. Goede adjuncten zijn vaak ondergewaardeerde mensen. Zeker financieel.”